

# BESZÁMOLÓ

## A MARCALI MÚZEUM SZAKMAI MUNKÁJÁRÓL

**2017-2021**



**KÉSZÍTETTE:  
VIDÁK TÜNDE  
IGAZGATÓ**

# Tartalomjegyzék

<b>1. BEVEZETŐ.....</b>	<b>3</b>
<b>2. A MARCALI MÚZEUM SZAKMAI MUNKÁJA 2017-2021 KÖZÖTT .....</b>	<b>3</b>
<b>2.1. ALAPFELADATOK.....</b>	<b>3</b>
2.1.1. <i>Múzeumi gyűjteményi tevékenység .....</i>	<i>4</i>
2.1.2. <i>Múzeumi tudományos feldolgozó és publikációs tevékenység .....</i>	<i>5</i>
2.1.3. <i>Múzeumi kiállítási tevékenység.....</i>	<i>6</i>
2.1.4. <i>Múzeumi közművelődési, közönségkapcsolati tevékenység.....</i>	<i>8</i>
<b>2.2. GAZDASÁGI KERETEK .....</b>	<b>10</b>
2.2.1. <i>Forrásteremtés.....</i>	<i>10</i>
<b>2.3. MÚZEUMI MUNKA A PANDÉMIA IDEJÉN – 2020-2021 .....</b>	<b>12</b>
<b>3. SZAKMAI ELISMERÉSEK.....</b>	<b>13</b>
<b>4. A MARCALI MÚZEUM KÜLDETÉSE .....</b>	<b>14</b>

## **1. Bevezető**

### **Tisztelt Képviselő-testület!**

A Marcali Múzeum 2017-2021. közötti szakmai tevékenységéről készített beszámolómban bemutatom Önöknek az intézmény szakmai munkáját, elért eredményeinket. 2012. január 1. óta vagyok a Marcali Múzeum vezetője. Igazgatói munkám kezdetén olyan intézményi stratégiai célokat határoztam meg, amelyek eredményes fejlődési pályára állították a múzeumot.

## **2. A Marcali Múzeum szakmai munkája 2017-2021 között**

### **2.1. Alapfeladatok**

#### *A Marcali Múzeum jogszabályban meghatározott közfeladatai*

A múzeum feladata a gyűjtőkörébe és gyűjtőterületéhez tartozó kulturális javak anyagának folyamatos gyűjtése, nyilvántartása, megőrzése és restaurálása, tudományos feldolgozása és publikálása, valamint kiállításokon és más módon történő bemutatása.

#### **Szakmai alaptevékenységei**

1. Múzeumi gyűjteményi tevékenység
2. Múzeumi tudományos feldolgozó és publikációs tevékenység
3. Múzeumi kiállítási tevékenység
4. Múzeumi közművelődési, közönségkapcsolati tevékenység

**Szakmai besorolása:** területi múzeum

#### **Gyűjtőterülete**

A Marcali Múzeum *gyűjtőterülete az alábbi településekre* terjed ki: Balatonberény, Balatonkeresztúr, Balatonmáriafürdő, Balatonszentgyörgy, Balatonújlak, Böhönye, Buzsák, Csákány, Csömend, Főnyed, Gadány, Hollád, Hosszúvíz, Kelevíz, Kéthely, Libickozma, Marcali, Mesztegyő, Nagyszakácsi, Nemesdéd, Nemeskisfalud, Nemesvid, Nikla, Pusztakovácsi, Sávoly, Somogyfajsz, Somogysámson, Somogysimonyi, Somogyszentpál, Somogyzsitfa, Szegerdő, Szenyér, Szökedencs, Tapsony, Táska, Tikos, Varásló, Vése, Vörs.

## Személyi feltételek

A Marcali Múzeum alapító okiratában meghatározott tevékenységi köreinek ellátására hét főállású munkatársat foglalkoztat. Muzeológusok: Huszár Mihály történész, Vidák Tünde etnográfus. A múzeumpedagógus, közművelődési munkatárs Samuné Bogya Hajnalka igazgatóhelyettesi feladatokat is ellát. Műtárgyvédelmi szakterületen Babina Csabáné gyűjtemény- és raktárkezelő, valamint Nagy Csaba műtárgyvédelmi asszisztens tevékenykedik. Omrai Béláné ügyviteli- és közönségkapcsolati munkatárs, egyidejűleg a Bernáth Aurél Galéria gondnoka, Ilácsa József pedig múzeumi adatrögzítő, fotós és informatikai feladatokat is ellátó kollégánk.

Vállalkozási szerződés keretében heti egy alkalommal régész-muzeológus munkatárs dolgozta fel a gyűjteménybe ajándékozás útján bekerült régészeti leleteket.

A Magyar Nemzeti Múzeum mint munkáltató két fő kulturális közfoglalkoztatott munkavégzését biztosította számunkra az adott időszakban.

### 2.1.1. Múzeumi gyűjteményi tevékenység

A Marcali Múzeum alapítása óta történeti és néprajzi gyűjteményekkel rendelkezik, amelyeket folyamatosan, főként ajándékozással gyarapítunk. A múzeum gyűjteményeibe kerülnek újabb, a város történetéhez tartozó archív fotók, dokumentumok is.

Az elmúlt öt évben a tárgyi gyűjtemények jelentős számú műtárggyal gyarapodtak. Gyűjteményeinek szakszerű nyilvántartására és raktározására szolgáló anyagokat, eszközöket szereztünk be. Megelőző műtárgyvédelmi tevékenységünket külső raktárunkban is folyamatosan végezzük. Intézményünk működési engedélye új szakággal, a régészeti zárt gyűjteménnyel bővült. A nagy mennyiségű régészeti anyag szakleltárba vétele és feldolgozása folyamatosan zajlik, műtárgyvédelmi asszisztensünk a régészeti leleteket tisztítja, előkészíti a szakszerű raktározásra. E területen pályázati forrásból jelentős eszközbeszerzéseket valósítottunk meg, amelyekkel a műtárgyi környezet javítása volt a célunk: légtisztítók, mobil páramentesítők, digitális mérőműszerek segítik a munkánkat.

A Marcali Múzeum könyvtárát szakkönyvtárrá fejlesztettük, az elektronikus keresést is lehetővé téve feldolgoztuk. Így a kialakult könyvtári rend és a digitális nyilvántartás együttesen támogatja a kutatói munkát. A múzeumépület padlásterét raktárrá fejlesztettük, ahol a régészeti leletanyagok tárolását oldjuk meg.

A Múzeum Alapítvány által elnyert pályázati forrásból professzionális kamera került beszerzésre, melynek üzemeltetését a múzeum operatőr-vágó végzettségű munkatársa végzi. A kamerával az évek során több, Marcali múltjára vonatkozó visszaemlékezést és helyi hagyományt rögzítettünk.

#### *A régészeti zárt gyűjtemény*

Marcali városa és a Marcali Múzeum jogelődje, a Marcali Városi Helytörténeti Múzeum ajándékozás útján egy balatonberényi adományozótól számottevő régészeti gyűjteményi anyagot kapott, amelyet az adományozó kizárólagosan a Marcali Városi Helytörténeti Múzeumban kívánt elhelyezni. A szakmai követelményeknek megfelelően, ennek feldolgozását a Marcali Múzeum régész-muzeológusra bízta. A régészeti gyűjteményi egység jogi keretfeltételeinek megteremtődtek. A régész több mint 22.000 leletet vett nyilvántartásba.

*A gyűjteménygyarapítás számszerű adatai:*

	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>	<b>2021</b>
<b>Történeti tárgyi anyag</b>	124	274	171	49	158
<b>Történeti dokumentum</b>	681	1523	1209	542	520
<b>Történeti fotógyűjtemény</b>	23	29	30	256	41
<b>Néprajzi tárgyi anyag</b>	105	79	146	20	14
<b>Régészeti gyűjtemény (tárgyévi leltározott)</b>	0	5482	9126	4988	2790

## **2.1.2. Múzeumi tudományos feldolgozó és publikációs tevékenység**

Feladatkörünkben ellátjuk a gyűjtemény-gyarapítással és -feldolgozással kapcsolatos munkákat, tudományos kutatótevékenységet végzünk. Kutatási eredményeinket tudományos konferenciákon, ismeretterjesztő előadásokon és publikációk formájában, valamint kiállítások során is bemutatjuk. A múzeumi tudományos tevékenység további szegmense, hogy gyűjteményeinkre, humán erőforrásunkra alapozva a helytörténeti kutatók, szakdolgozók is igénybe veszik tudásközpontunkat. Kiadványaik előkészítésében, szerkesztési, lektorálási, szöveggondozási munkálatokban segítjük tevékenységüket.

Tudományos igénnyel ismeretterjesztő szövegeket írtunk a Marcali Naplóba, amelyek a helyi hagyományokhoz, népszokásokhoz, valamint várostörténethez kapcsolódtak. 2014 óta sikerrel szervezzük a Múzeumi Tudományos Esték sorozatunkat.

### **Konferencia-szervezés**

1. A kimagasló szakmai munka elismeréseként 2016-ban a Marcali Múzeum Poroszlai Ildikó-díjat kapott. Ennek eredményeként rendezhettük meg a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület Kismúzeumi Tagozatának szakmai napját, 2017. október 05-én. A *Tudományos intézmény vagy szolgáltató közösségi tér? „Kis” múzeumok sokféle szerepben* címet viselő, sikerrel megvalósított rendezvényre az egész országból érkeztek múzeumi szakemberek, hogy a tudományos kutatás és a múzeumi ismeretátadás lehetőségeiről eszmét cseréljenek.

2. A „Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek” EFOP-3.3.3-VEKOP-16-2016-00001 projekt keretében a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központjának, a Marcali Múzeumnak, a kaposvári Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeumnak és a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Magyarországi Tájékozók Központi Igazgatóságának együttműködésében került megrendezésre 2018. június 27-én a *Műtárgyvédelem és önkéntesség* című megyei szakmai nap Marcaliban.

3. A „Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek” projekt keretében a Marcali Múzeum és a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központjának együttműködésében valósult meg 2019. november 12-én az *Új módszertanok a múzeumi, könyvtári és közművelődési szakterületeken* című Somogy megyei szakmai nap Marcaliban.

## Múzeumi publikációk

A Marcali Múzeum könyvkiadói tevékenysége 2014 óta folyamatosan erősödik, szigorú minőségbiztosítási szempontokat érvényesítve munkánk során. Az intézmény négy kiadványsorozatot indított útjára az alábbi címekkel:

1. sorozat: A Marcali Múzeumi Katedra Füzetei (2013-tól)
2. sorozat: Életutak, családtörténetek Marcaliban és környékén (2014-től)
3. sorozat: Életmód és településtörténet képekben (2016-tól)
4. sorozat: A Marcali Múzeum tanulmánykötetei (2018-tól)

### 2017-2021 között az alábbi könyveket jelentettük meg:

1. Zajcsukné Páhi Katalin – Vidák Tünde: *Künzelsau – Marcali. Az első 25 év.* Marcali, 2017. 119. p. Magyar-német nyelven
2. H. Rádics Márta – Vidák Tünde – Huszár Mihály (szerk.): „*Tanár Úrnak tisztelettel...*” Dr. Gál József emlékére: *visszatekintések és tanulmányok.* In: Vidák Tünde (sorozatszerk.): *A Marcali Múzeum tanulmánykötetei I.* Marcali, 2018. 488. p.
3. Huszár Mihály – Vidák Tünde: *Üdvözet Marcaliból! Egy somogyi város múltja és jelene képeslapokon.* Marcali, 2020. 280. p. magyar, angol, német, román, lengyel nyelven.  
Az intézményünk által 2016-ban elindított *Életmód és településtörténet képekben* elnevezésű kiadványsorozat második tagjaként – helybéli magángyűjtők bevonásával – jelent meg a kötet.
4. Összefogás által együttesen gyarapítjuk Marcali város és a Marcali Járás szellemi értékeit. 2019-ben az alábbi kiadvány megjelenésében nyújtottunk szakmai segítséget:  
H. Rádics Márta – Kiss Kálmán: *Rögös úton a csillagokig. Marcali központi temetőjének üzenete.* Marcali, 2019. (A múzeum lektorálással, az archív fényképek retusálásával segítette a könyv létrejöttét.)

Országos szakmai fórumokon és tematikus kiadványokban is publikáltuk kutatási eredményeinket a felkéréseknek megfelelően.

### 2.1.3. Múzeumi kiállítási tevékenység

#### Állandó kiállítások

A múzeumhoz jelenleg tizenegy állandó kiállítás kötődik: az intézmény falai között látható a **Mesterek és műhelyek** című néprajzi kiállítás, amely régi kismesterségek világába nyújt bepillantást.

A Marcali Múzeum további külső kiállító helyei Marcali városában:

- **Az én iskolám egykor és ma** című iskolatörténeti kiállítás a marcali Berzsenyi Dániel gimnáziumban.
- A **Historia Ecclesiae Marcaliensis** címet viselő egyháztörténeti tárlat látható a plébániatemplomban.
- **Csapatemlékhelyet** alakítottunk ki a Marcali Hivatásos Tűzoltóságon.

Kistérségi együttműködés keretében, a Marcali Múzeum szakmai támogatásával létrejött kiállítóhelyek:

- A **Balaton–Mária–Fürdő 1896-1945** címmel a település alapítását és a fürdőkultúra kialakulását bemutató kiállítás a balatonmáriai közösségi épületben.
- **Ampolna-Custodia-Velum. Pillanatképek a kéthelyi egyházközség múltjából** című tárlat a kéthelyi római katolikus plébánia épületében.
- **Szőlőhegyek és szüreték. Hagyományos szőlőművelés Kéthelyen és környékén.** Állandó fotókiállítás Kéthelyen, a Kristinus Borbirtokon (korábban AX & AX Borászati Látogatóközpont).
- **„Minden trófea önálló emlékmű” – Széchenyi Zsigmond emlékezete** című kiállítás Somogyzsitfa-Szócsénypusztán, a Széchenyi Zsigmond Mezőgazdasági Szakképző Iskolában.
- **„Szócsényi diák voltam...” A Széchenyi Zsigmond Szakközépiskola és Szakiskola jubileumi iskolatörténeti kiállítása, 1963-2013.**
- **Templomépítők.** Emlékszoba létrehozása a Marcali-horvátkúti Művelődési Házban Pungor Aladár templomépítő kántortanító tiszteletére, dr. Mészáros Géza kezdeményezésére, 2017. október 29-től.
- **Hétköznapiak és ünnepek a régi Boronkán.** Állandó kiállítás a Marcali-boronkai Művelődési Házban, 2019. szeptember 26-tól, Mozsárné Kutor Veronika kezdeményezésére.

## Időszaki kiállítások

Állandó kiállításaink mellett rendszeresen készítünk időszaki tárlatokat is. A kiállítások tematikája jellemzően széles palettán mozog, de mindig a minőségi munkát és a színvonalas végeredményt tartjuk szem előtt. A múzeumban, valamint külső helyszíneken 2017-2021 között megrendezett kiállításaink:

1. *„40 éve város Marcali”* című időszaki kiállítással járultunk hozzá a jubileumi rendezvényekhez.
2. *„Az utolsó magyar romantikus. Hidas Frigyesre emlékezünk”* címmel időszaki kiállítást készítettünk a zeneiskola kezdeményezésére.
3. *„Szennyes ingem, szennyes gatyám”* címmel a Rippl-Rónai Múzeum néprajzi kiállítását mutattuk be a marcaliaknak.
4. A *Hősök, csaták, relikviák* című tárlattal az 1848/49-es forradalom és szabadságharc évfordulójára emlékeztünk.
6. *„Karó közt a potyka”* címmel néprajzi és természettudományos ismereteket közvetítettünk a Rippl-Rónai Múzeum vándorkiállításával.
7. A *„Tanár Úrnak tisztelettel...!”* című várostörténeti és oktatástörténeti tárlattal a tudós gimnáziumi tanárra emlékeztünk.
8. A Balatoni Múzeum természettudományos tárlata a *Denevérek színes világát* mutatta be.
9. A *„Gulyáságyú és rohamsisak”* című első világháborúhoz kapcsolódó kiállítás a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum, valamint a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum közös tárlataként érkezett hozzánk.
10. *Mesteri képek. Városunk képzőművészeti öröksége – Bernáth Aurél munkássága* című időszaki kiállítás keretében a kétszeres Kossuth-díjas művész alkotásait székhelyünkön mutattuk be.

11. *Betlehemek a világ minden tájáról. Nemzetközi betlehem-művészeti tárlat a Marcali Múzeumban.* Német testvérvárosunk, Künzelsau polgármesterének kezdeményezésére jött létre ez az országos híradásokban is megjelenő kiállítás 2019 adventjére.

12. *Fény- és mozgóképek Marcali múltjáról. Város- és életmódtörténet képeslapokon* címmel időszaki kiállítást hoztunk létre, amelynek átadására a pandémia miatt nem volt lehetőségünk. A tárlatról riportot készített a Tavi TV, amelyet közzé tettünk a múzeum elektronikus felületein. Továbbá a Kapos TV is forgatott a kiállításban, valamint két tudósítás jelent meg róla a Somogyi Hírlapban.

13. A zárt intézményi helyzet miatt 2020-ban a foglalkoztatótermünk nagy üvegfelületei előtt alakítottunk ki „ablaktárlat”-ot először a májusi Közösségek Hete alkalmából, majd adventre szintén itt készítettünk néprajzi tárgyak felhasználásával ünnepi kiállítást.

### **A Marcali Múzeum időszaki kiállításai külső helyszíneken**

1. *„Betlehemnek szép határán ...”* Néprajzi kiállítás a Balatoni Múzeumban. Keszthely, 2017. november 25. – 2018. február 25.

2. *„70 éves a vörsi betlehem”.* Fotókiállítás a vörsi rk. templomban. (Nadrai Beáta művésztanárral közösen). Vörs, 2018. december 02. – 2019. január 31.

3. *„Szabad-e bemutatni a betlehemi Kisjézuskát?” Bábáncoltató betlehemek Marcali környékéről.* Időszaki kiállítás a győri Vaskakas Bábszínházban. Győr, 2018. december 1. – 2019. január 6. A tárlatunkat több mint 7200 fő látta!

4. *„Betlehemnek szép határán ...” A téli ünnepkör népszokásai.* Néprajzi kiállítás a Petőfi Sándor Művelődési Házban. Kéthely, 2018. december 15. – 2019. január 14.

5. *„Betlehemnek szép határán ...” A téli ünnepkör népszokásai.* Néprajzi kiállítás a Fonyódi Művelődési Központ, Könyvtár és Muzeális Gyűjteményben. Fonyód, 2019. november 04. – 2020. január 31.

6. *„Betlehemnek szép határán ...” A téli ünnepkör népszokásai.* Néprajzi kiállítás a Nádasdy Ferenc Múzeum, Művelődési Központ és Könyvtárban. Sárvár, 2019. november 29. – 2020. február 7.

7. Balatonmáriafürdőn az Andrássy Mária Közösségi Házban egy képeslap-gyűjteményt bemutató tárlatot hoztunk létre, továbbá a 30 éves fennállását ünneplő Balatonmáriafürdői Vitorlás Egyesület kiállításához készítettünk táblóanyagot.

### **2.1.4. Múzeumi közművelődési, közönségkapcsolati tevékenység**

A Marcali Múzeum fontos társadalmi szerepet tölt be a múlt eseményeinek közvetítésével, a művelődési lehetőségek kiszélesítésével, valamint élményszerű tudásanyag átadásával. A helyi közösségek számára tudományos-ismeretterjesztő előadásokat, foglalkozásokat szervezünk egy-egy történeti vetülettel rendelkező témáról.

1. Az utóbbi években a múzeum felhasználóiként növekvő számban megjelentek az óvodás csoportok is, így a Marcali Múzeum múzeumpedagógiai tevékenysége lefedi a köznevelési-közoktatási intézményekbe járó gyermekek teljes körét az óvodától a középiskoláig. Múzeumpedagógiai programjainkon óvodások és iskolások számára a hagyományos ünnepek és ünneplési módok megismerését tesszük lehetővé múzeumi foglalkozásokon, múzeumi órákon, szünidei programokon, valamint családi napok megszervezésével is. A diákcsoporthoz



a tananyaghoz kapcsolódóan, annak kiegészítésül, vagy éppen más szempontú megközelítése szerint múzeumpedagógiai eszközökkel, a múzeumi gyűjteményekre és kiállításokra alapozva fejleszthetik tanulói kompetenciáikat. A felsőfokú képzésben tanuló hallgatók számára tudományos előadásokat, muzeológusainkkal konzultációs lehetőséget, a múzeumi könyvtárban kutatási lehetőséget biztosítunk. A középiskolások – pályaaorientációs célokat is szem előtt tartva – közösségi szolgálatot teljesíthetnek az intézményben, sőt nyári szakmai gyakorlati helyként és nyári diákmunka helyszínként is funkcionál a Marcali Múzeum.

A kínálat összeállításakor a nyugdíjas korosztályra, a fogyatékossgal élőkre is gondot fordítunk (például: nagyszülők és unokák közös alkotói délutánja; tárlatvezetés és foglalkozás értelmi fogyatékos felnőttek számára).

Kiállításaink megtervezésekor minden esetben a múzeumpedagógiai hasznosítás szempontjait is figyelembe vesszük és érvényesítjük.

2. A Dr. Gál József Somogy Megyei Honismereti Vetélkedő fővédnökeiként a megye tehetséges felső tagozatos diákjai számára szerveztünk többfordulós versenyt a Noszlopy iskolával közösen. A vetélkedő döntőjében egyedi okleveleket és emléklapokat adtunk át a versenyzőknek, a felkészítő tanároknak és a zsűri tagjainak is.

3. Törekszünk arra, hogy a helyi civil szerveződések tevékenységét támogassuk, segítsük, mert a jó kapcsolatoknak köszönhetően a múzeumi rendezvények színesítésében ők is részt vállallnak. Így például rendszeresen tartunk előadást a Bajtársi Egyesület felkérésére.

#### 4. Utazó múzeum

A távolság és a közlekedési nehézségek nem jelentenek akadályt a múzeumi ismeretátadás vonatkozásában: az „utazó múzeum” szolgáltatás lehetőséget kínál arra, hogy előre egyeztetett témakörben a múzeum munkatársai szemléltető eszközökkel, demonstrációs tárgyakkal és műtárgymásolatokkal gazdagított foglalkozást vagy órát tartsanak a Marcali járás valamelyik oktatási-nevelési intézményében.

Jól működő kapcsolatot alakított ki múzeumpedagógusunk a környék több óvodájával és iskolájával is, így ők azok, akik az „utazó múzeum” szolgáltatást igénybe veszik. Több alkalommal jártak már a múzeum munkatársai a Balatonmáriafürdői Csillagvirág Óvodában és a Niklai Mézengúz Óvoda gyermekcsoportjainál, valamint a kéthelyi és a mesztegnyői általános iskolásoknál is. A foglalkozások díját megtérítik a szolgáltatást igénybe vevő intézmények.

5. A Mesepark Óvodával összefogva, Márton-napi családi program keretében a Kulturális Korzó aulájában fogadtuk a hosszú sorban kígyózó lámpás felvonulókat: kisgyerekeket és szüleiket. Márton püspök életét megidéző kisfilmet vetítettünk számukra.

6. A Fonyódi Polgármesteri Hivatal teljes munkatársi állománya (30 fő) évzáró, csapatépítő programon vett részt a Marcali Múzeumban. Megismerték a Kulturális Korzóban működő intézmények főbb tevékenységi köreit, majd forgó rendszerben többféle hagyományos alapú tevékenységet is kipróbáltak.

7. A nyári szünetekben vagy saját szervezésű vagy EFOP-projekt keretében meghirdetett tematikus napközis táborokat kínáltunk. Ezeken túl a városban zajló gyermektáborok részére múzeumi szolgáltatásokat nyújtottunk.

8. Dr. Gál József Emléknapot tartottunk 2018 őszén, amely keretében a Marcali Múzeum és a Múzeum Alapítvány könyvbemutatóval, kiállításmegnyitóval és emléktábla-avatóval

tisztelgett az egykori gimnáziumi tanár, múzeumigazgató, a somogyi honismereti mozgalom kiemelkedő alakjának tevékenysége előtt.

9. A Marcali Múzeum és a Calypso Kórus együttműködésének eredményeként valósult meg a *Marcali betlehemes karácsony* című rendezvényünk 2019. december 18-án. A jelenlévők egyszeri és különleges bemutatót láthattak, hiszen a kórus tagjai a néprajzi kutatások nyomán fellelt huszadik század eleji Marcaliban és környékén jellemző bábtáncoltató betlehemezést és egy bizei regölést is előadtak. Mindkét népszokásról rekonstrukciós filmet készített Ilácsa József, a Marcali Múzeum munkatársa. A Marcali Múzeum rendezvénye a „*Fény és mozgóképek Marcali múltjáról. Településtörténet és helyi hagyományok átörökítése*” címet viselő TOP-7.1.1.-16-H-ESZA-2019-000652 számú pályázati program támogatásával valósulhatott meg.

10. Az intézmény muzeológusai és múzeumpedagógusa rendszeresen tartanak felkérésre előadásokat a múzeum falain kívül is: például civil szervezetek évfordulós megemlékezésein, tematikus napjain; a városi gimnázium témahetének keretei között; valamint a Marcali járás közművelődési szakembereinek felkérésére alkalomhoz kötötten, vagy rendezvény részeként. Ezek az előadások jellemzően vetített képes, jól szerkesztett és felépített prezentációk, melyek a non-formális ismeretátadás jó példái. E tevékenységünknek is köszönhetjük, hogy jó kapcsolatokat sikerült kiépíteni Marcali civil szervezeteivel, kulturális és művészeti csoportjaival.

## **2.2. Gazdasági keretek**

A Marcali Múzeum fenntartója, Marcali Város Önkormányzata biztosítja az intézmény működésének pénzügyi feltételeit, és humán erőforrásával ellátja a múzeum gazdálkodásához kapcsolódó kötelezettségeket. Mint területi múzeumot fenntartó járásszékhely város az Emberi Erőforrások Minisztériumától célzott támogatásban részesülhet.

A múzeum a szakmai feladatellátás minél magasabb szintű megvalósítása érdekében intenzív pályázati tevékenységet folytat.

Intézményünk szolgáltatási szerződések keretében számos múzeumi tevékenység elvégzését vállalja megrendelői, partnerei számára. Így például időszakos és állandó kiállítások létrehozását, tudományos és ismeretterjesztő előadások megtartását, helytörténeti kiadványok lektorálását, esetenként a könyvkiadás teljes körű lebonyolítását, múzeumpedagógiai szolgáltatások széleskörű kínálatát, valamint igény esetén teremhasználat biztosítását bérleti díj ellenében.

### **2.2.1. Forrásteremtés**

A Marcali Múzeum szakmai célkitűzéseinek megvalósítása érdekében arra törekszik, hogy a szükséges forrásokat megteremtse. Ennek leghangúlyosabb eleme a pályázati munka. A múzeum csapata az elmúlt időszakban, 2017-2021 között összesen 20.855.000 Ft pályázati forrást nyert el, és fordíthatott fejlesztésre az alábbiak szerint:

## **A Marcali Múzeum 2017-2021 között elnyert pályázati forrásai**

### **2017-ben összesen: 2.595.000 Ft**

- 2017-ben az NKA Közgyűjteményi Kollégiumától 800.000,- Ft támogatást nyertünk el, amit a néprajzi gyűjteménybe került vörsi betlehem restaurálására fordítottunk.
- Marcali Város Civil Kapcsolatok, Kulturális, Idegenforgalmi, Sport és Ifjúsági Bizottságától 100.000,- Ft-ot nyertünk el múzeumi rendezvények megvalósítására.
- Marcali Város Önkormányzata nyújtotta be a Marcali Múzeum által kidolgozott szakmai pályázati anyagot, amelynek köszönhetően az EMMI Járásszékhely Múzeumok Szakmai Támogatása címen 1.500.000,- Ft támogatást ítelt meg a múzeum szakmai tevékenységének segítésére.
- 2017. október 01-től a Marcali Múzeum biztosította a „*Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás*” EFOP-1.3.1-15-2016-00001 megnevezésű kiemelt országos projekt Somogy megyei közösségfejlesztő mentorai számára az ügyfélfogadás helyszínéül is szolgáló mentorirodát. Az irodahasználatért bruttó 65.000,- Ft/hó terembérleti díjat fizet a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum Marcali Város Önkormányzata részére.

### **2018-ban összesen: 4.440.000 Ft**

- 2018-ban az NKA Közgyűjteményi Kollégiumától 450.000,- Ft támogatást nyertünk el, amit a néprajzi gyűjteménybe került balatonberényi betlehem restaurálására fordíthatunk.
- Marcali Város Civil Kapcsolatok, Kulturális, Idegenforgalmi, Sport és Ifjúsági Bizottságától 210.000,- Ft-ot nyertünk el múzeumi rendezvények megvalósítására.
- Marcali Város Önkormányzata nyújtotta be a Marcali Múzeum által kidolgozott szakmai pályázati anyagot, amelynek köszönhetően az EMMI Járásszékhely Múzeumok Szakmai Támogatása címen 3.000.000,- Ft támogatást ítelt meg a múzeum szakmai tevékenységének segítésére.
- 2017. október 01-től 2019. szeptember 15-ig a Marcali Múzeum biztosította a „*Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás*” EFOP-1.3.1-15-2016-00001 megnevezésű kiemelt országos projekt Somogy megyei közösségfejlesztő mentorai számára az ügyfélfogadás helyszínéül is szolgáló mentorirodát. Az irodahasználatért bruttó 65.000,- Ft/hó terembérleti díjat fizetett a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum Marcali Város Önkormányzata részére.

### **2019-ben összesen: 8.700.000 Ft**

- 2019-ben az NKA Közgyűjteményi Kollégiumától 300.000,- Ft támogatást nyertünk el, amit műtárgy restaurálására fordíthatunk.
- Marcali Város Civil Kapcsolatok, Kulturális, Idegenforgalmi, Sport és Ifjúsági Bizottságától 400.000,- Ft-ot a *Betlehemek a világ minden tájáról* című időszak kiállítás létrehozására nyertünk el.
- Marcali Város Önkormányzata nyújtotta be a Marcali Múzeum által kidolgozott szakmai pályázati anyagot, amelynek köszönhetően az EMMI Járásszékhely Múzeumok Szakmai Támogatása címen 1.600.000,- Ft támogatást ítelt meg a múzeum szakmai tevékenységének segítésére, így raktárfejlesztési programot indíthattunk el az épületünk padlasterében.

- A *Fény és mozgóképek Marcali múltjáról. Településtörténet és helyi hagyományok átörökítése* címet viselő TOP-7.1.1.-16-H-ESZA-2019-000652 számú pályázati programmal 6.000.000,- Ft támogatásban részesült intézményünk.
- A Nemzeti Kulturális Alap Ismeretterjesztés és Környezetkultúra Kollégiuma 2019-ben 400.000,- Ft támogatást ítél meg a megyei honismereti verseny megszervezésére.

### **2020-ban összesen: 3.570.000 Ft**

- 2020-ban a Nemzeti Kulturális Alap által biztosított forrásokból 750.000,- Ft-ot használtunk fel szakmai tevékenységeink során.
- A Járásszékhely múzeumok szakmai támogatása címén, 2020-ban 3.500.000,- Ft-ot ítél meg az EMMI fenntartónk számára.
- A CLLD pályázati forrásból készült el az „*Üdvözet Marcaliból! Egy somogyi város múltja és jelene képeslapokon*” című könyv, amely összesen 3.570.000 Ft-ba került (ez a részösszeget a 2019. évi források már tartalmazzák). A kötet ünnepélyes bemutatójára 2021 júniusában, a Múzeumok Éjszakáján került sor.

### **2021-ben összesen: 1.550.000 Ft**

- 2021-ben a Nemzeti Kulturális Alap által biztosított forrásokból 1 550 000 Ft-ot használtunk fel szakmai tevékenységeinkre, melyből állományvédelmi anyagokat és eszközöket vásároltunk, illetve szakmai szolgáltatás keretében restauráltattunk egy Bernáth Aurél festményt.

A 2012-2021 közötti vezetői időszakom alatt pedig mindösszesen 56.670.000 Ft pályázati forrást nyert el a Marcali Múzeum.

### ***2.3. Múzeumi munka a pandémia idején – 2020-2021***

2020-ban és 2021 első felében a múzeumok számára is nagy kihívást jelentett, hogy hónapokon át nélkülözniük kellett látogatóinkat. Ebben az időszakban egyrészt a múzeum belső munkáira fektethettünk nagyobb hangsúlyt, másrészt pedig a társadalmi szerepvállalás területén vezettünk be új tevékenységeket.

A Marcali Múzeum néprajzi, történeti és zárt régészeti gyűjteményeiben folyamatos feldolgozó munka zajlott, amely állományellenőrzést, leltározást, műtárgyfotózást, digitális nyilvántartást, valamint muzeológiai feldolgozást is magában foglalt. Papíralapú fotóink, dokumentumaink digitalizálásában a Marcali Művelődési Központ több munkatársa is segítségünkre volt. A történeti és néprajzi gyűjteményekben folyamatos gyarapodás is történt, ezeken a területeken publikációkban tettük közzé a kutatások újabb eredményeit. A régészeti gyűjteményi egységben a régész-muzeológus folytatta a nagyszámú leletanyag muzeológiai feldolgozását, várhatóan 2021 végére be is fejeződik ez a munka.

Raktározási feladatainkban az egyik előrelépést az jelentette, hogy elkészült az első emeleten kialakított kutatószoba és hagyatéki könyvtár, ahol – többek között – a dr. Gál József hagyatékából származó, több mint 1400 könyv szolgálja kézikönyvként a tudományos kutatást.

A régi börtönépület tetőtere – az Emberi Erőforrások Minisztériuma „Járásszékhely múzeumok szakmai támogatása” című pályázati forrásának köszönhetően – teljeskörű felújítással, kiválóan szigetelt, az előírásoknak megfelelő műtárgyi környezetet biztosító raktárrá vált. A megújult raktári rész berendezése a következő időszakban ad munkát

kollégáink számára.

Már 2020-ban elkészült új időszak kiállításunk a „Fény- és mozgóképek Marcali múltjáról. Város- és életmódtörténet képeslapokon” címmel, melyet virtuális tárlatvezetés keretében megismerhettek, személyesen azonban 2021. május 10-től látogathattak az érdeklődők.

Új típusú társadalmi szerepvállalásunk egyrésztől abban nyilvánult meg, hogy több kollégánk is a Marcali Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ (SZESZK) gondozóinak munkáját támogatta egyedülálló számára intézett bevásárlásokkal az őszi-téli időszakban. Másrésztől kolléganőnk nagy mennyiségben varrt felnőttek és gyerekek számára mosható maszkokat, amelyeket a szociális központ munkatársai juttattak el a rászorulókhhoz. A Vakok és Gyengénlátók Marcali Csoportjának tagjai részére, húsvétra kézműves egységcsomagot állítottunk össze, amelyeket a SZESZK segítségével eljuttattunk látássérült partnereinkhez.

Telefonos segítséget nyújtottunk a város lakóinak a védőoltások beadását megelőző regisztrációs folyamatban.

A veszélyhelyzetre reagálva nagyobb hangsúlyt fektettünk az intézmény online megjelenésére. Megújult a honlapunk és a közösségi médiában is fokozottabban vagyunk jelen. E csatornákat használva múzeumi ismeretterjesztő tartalmakat osztottunk meg, amellyel folyamatosan növekvő érdeklődői kört sikerült generálnunk. Az otthoni tanulást és a múzeumi ismeretátadást a heti rendszerességgel megjelenő online tartalmakkal támogattuk. A Marcali Múzeum honlapján és közösségi médiafelületein gyermekek és felnőttek számára is készítettünk érdekességeket, ismereteket nyújtó online kínálatot, amelyekben változatosságra és Marcalihoz kötődő múzeumi tartalmak előállítására törekedtünk.

Összességében elmondható, hogy a pandémia időszakában hatékonyan láttuk el a gyűjteményeinkhez kapcsolódó feladatainkat. Több pályázati forrást sikerült szakmai céljainkra fordítani, és új pályázatok benyújtásával a jövőbeli terveink megvalósulását is elősegítettük. Az intézmény 2021 májusi újraindítását követően a nyári táborokkal és az „Üdvözlés Marcaliból!” című képeslapos könyv bemutatójával kerültünk ismét személyes kapcsolatba látogatóinkkal.

### 3. Szakmai elismerések

1. A Marcali Múzeum 2019-ben elnyerte a Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ által adományozott **Közösségi Múzeum** elismerést. A kitüntető címet azon muzeális intézmények vehetik át, amelyek „közösségi részvételi alapon” működnek, vagy már letették a „társadalmiasítás” alapjait, azaz bevonják munkájukba a helyi lakosságot, civil szervezeteket és egyéb partnereket.

2. Marcali Város Önkormányzata 2020-ban Városi Alkotói díjban részesítette Samuné Bogyó Hajnalkát, a Marcali Múzeum múzeumpedagógus igazgatóhelyettesét.

3. A Pulszky Társaság Magyar Múzeumi egyesület 2021-ben Pulszky Károly-díjat adományozott Huszár Mihály történész részére, amely díj a 40 év alatti szakembereknek adható kiemelkedő tevékenységük elismeréseként.

#### **4. A Marcali Múzeum küldetése**

*A Marcali Múzeum küldetése az, hogy térségi tudományos kutatóhelyként gyűjtse Marcali és környéke történeti, néprajzi – szellemi és tárgyi – örökségét, ezt megőrizze, feldolgozza és könyvek, kiállítások formájában közkinccsé tegye. Egyidejűleg legyen olyan nyitott, szolgáltató és oktató kulturális tér, ahol a kisgyermektől az idős emberig bárki új ismeretek birtokába juthat, élményszerű formában.*

E küldetésnyilatkozat megvalósítása során munkatársi közösségünk hatékony és elhivatott szakmai munkát végez. A 21. század muzeológiai kihívásainak való megfelelés érdekében továbbképzéseken, szakmai találkozókra veszünk részt, hogy magas színvonalon láthassuk el közfeladatainkat.

Köszönöm fenntartónknak, Marcali Város Önkormányzatának, a Képviselő-testület tagjainak a múzeum munkáját támogató szemléletet!

Marcali, 2022. június 09.

Vidák Tünde  
múzeumigazgató